

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Tdo/68/2023
Identifikačné číslo spisu:	5116011592
Dátum vydania rozhodnutia:	02.10.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Petr Kaňa
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:5116011592.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Kaňa a členov senátu JUDr. Jany Kostolanskej a JUDr. Jozefa Šutku na neverejnom zasadnutí s následným verejným vyhlásením rozsudku dňa 2. októbra 2024 v Bratislave, v trestnej veci obvineného H. V. pre zločin sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona, o dovolaní obvineného H. V. proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 9. marca 2023, sp. zn. 3To/74/2022, takto

rozhodol:

I. Podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku, z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 9. marca 2023, sp. zn. 3To/74/2022

bol porušený zákon

v ustanoveniach § 264 ods. 1, ods. 2, § 132 ods. 2, a § 278 ods. 2 Trestného poriadku v neprospech obvineného H. V..

II. Podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku sa z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Žiline z 9. marca 2023, sp. zn. 3To/74/2022 a zrušuje sa aj rozsudok Okresného súdu Žilina z 5. augusta 2022, sp. zn. 35T/141/2016, ako aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku sa prikazuje Okresnému súdu Žilina, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

III. Podľa § 380 ods. 2 Trestného poriadku sa obvinený H. V., narodený X. S. XXXX, n e b e r i e do väzby.

Odôvodnenie

Okresný súd Žilina (ďalej tiež „súd I. stupňa“) rozsudkom z 5. augusta 2022, sp. zn. 35T/141/2016, uznal obvineného H. V. za vinného pre zločin sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1, ods. 2 písm.

a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona, na tom skutkovom základe, že

od presne nezisteného dňa v mesiaci november 2009, napriek tomu, že vedel reálny vek maloletej X. F., nar. X.XX.XXXX, tejto začal písať zamilované sms-správy a emaily, a to po tom, čo sa s ňou zoznámil na ranči zv. B. v S., okr. Žilina, ktorý prevádzkoval so svojou manželkou a kde maloletá chodievala za účelom starostlivosti o kone a jazdenia na nich, pričom keď maloletú X. F. odvážal na osobnom motorovom vozidle najmä vo večerných hodinách z ranča do miesta jej bydliska, tak najmenej 10-krát s ňou išiel s vozidlom na odľahlé miesta, kde bol menší pohyb ľudí, a to v okolí B. - B. a F. X. H. a potom ju najskôr bozkával, a to aj s vkladaním jazyka do úst, objímal ju, neskôr ju pri ďalších stretnutiach začal hladkať, najskôr cez odev, a to najmä v oblasti prs, vnútornej oblasti stehien, v rozkroku alebo po zadku, potom i popod odev, a to najmä v oblasti prs, taktiež jej dával ruku k svojmu pohlavnému údu, čo trvalo okolo 15 minút, pričom následne dňa 23.12.2009, keď nakŕmila kone, ju zavolať do prvej chatky na ranči, v ktorej v tom čase aj býval, a keď sedela na gauči, tak zhasol svetlo, prisadol si k nej a po vzájomnom bozkávaní sa jej vyzliekol oblečenie od pol pásu nadol, a to rifle a spodné nohavičky a vykonal s ňou súlož, ktorú od januára 2010 s ňou vykonával opakovane a pravidelne minimálne dva až trikrát do týždňa až do jari 2011, a to na rôznych miestach, buď v druhej chatke na ranči alebo v priestoroch firmy V., s.r.o. so sídlom v B., Y. č. X, ktorej bol jedným z konateľov, ako i v jeho motorovom vozidle, pričom v čase, keď mala menštruáciu, požadoval od nej vykonanie orálneho styku alebo aby mu to robila rukou, čo X. F. dobrovoľne vykonávala.

Za to súd I. stupňa obvinenému uložil podľa § 201 ods. 2 Trestného zákona, pri aplikácii § 38 ods. 2 Trestného zákona, trest odňatia slobody vo výmere 9 rokov, na výkon ktorého ho podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia.

Krajský súd v Žiline (ďalej tiež „odvolací súd“) rozsudkom z 9. marca 2023, sp. zn. 3To/74/2022, podľa § 321 ods. 1 písm. e), ods. 3 Trestného poriadku (z podnetu odvolania obvineného) zrušil prvostupňový rozsudok vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu s tým, že podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku obvinenému podľa § 201 ods. 2 Trestného zákona, s prihliadnutím na § 38 ods. 2 Trestného zákona sám (zmierňujúcim spôsobom) uložil nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 7 rokov, na výkon ktorého ho podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia.

* * *

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal obvinený prostredníctvom obhajcu dovolanie z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. b), písm. c), písm. g) a písm. i) Trestného poriadku.

Dovolacím dôvodom uvedeným v § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku namietal nezákonné zloženie senátu súdu I. stupňa, ktorý bol zložený z predsedu senátu JUDr. Mareka Šenkára a prísediacich Mgr. Márie Halamovej a Viery Mičudovej.

Poukázal na to, že obžaloba bola na súd I. stupňa podaná 19. decembra 2016, kedy bol v platnosti Rozvrh práce Okresného súdu Žilina v znení Dodatku č. 12 účinného od 9. decembra 2016, ktorý obsahoval prílohu označenú ako „Zoznam prísediacich“. Tento zoznam obsahoval mená celkom 83 prísediacich (vrátane Mgr. Márie Halamovej a Viery Mičudovej) bez toho, aby bol zrejmý spôsob priradenia týchto prísediacich do trestných senátov Okresného súdu Žilina. Označený rozvrh práce neobsahoval žiadny algoritmus, ako boli vybraté konkrétne prísediace v tejto trestnej veci. Taktiež zo spisu nie je zrejmý spôsob kreácie senátu, a preto usúdil, že senát si zostavil predseda senátu JUDr. Marek Šenkár (prípadne iný súdny funkcionár) a to bez vopred stanoveného algoritmu. Takýto postup hodnotil ako v príkrom rozpore s právom na zákonného sudcu.

Odkazujúc na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež „ústavný súd“) z 21. decembra 2022, sp. zn. II. ÚS 475/2022 uviedol, že judikatúra ústavného súdu vyžaduje, aby v prípade sudcov bol

vopred stanovený algoritmus, akým sa bude kreovať senát. V prejednávanej veci však takýto algoritmus neexistoval, resp. nebol zverejnený, z čoho vyvodil, že prísediace boli vybraté „za zatvorenými dverami“ súdnym funkcionárom „ad hoc“.

Poukázal na to, že prísediaci mohli byť vyberaní účelovo podľa predmetu prejednávanej veci, a to vzhľadom na to, že súdny funkcionár, ktorý ich vyberá pozná ich postoj k prejednávanej trestnej činnosti, čo hodnotil ako rozporné s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej tiež „Dohovor“). Akcentoval, že ako prísediace boli vybraté osoby ženského pohlavia, u ktorých je podľa jeho názoru väčší predpoklad citlivejšieho vnímania výpovede poškodenej v kontexte stíhaného trestného činu, čo má vplyv aj na hodnotenie dôveryhodnosti takej výpovede.

Podotkol, že odvolací súd bol povinný sa vysporiadať s námietkou nezákonného zloženia senátu, avšak túto povinnosť si nesplnil, keď sa obmedzil len na to, že prísediace boli v zozname prísediacich, čo však nenamietal. V tomto kontexte odkázal na Návrh Generálneho advokáta Michaela Collinsa zo 16. decembra 2022, sp. zn. C-181/21 a C-269/21 a rozsudok Súdneho dvora Európskej únie (pozn.: správne malo byť Súdneho dvora Európskych spoločenských zmlúv) z 1. júla 2007 (pozn.: správne malo byť 1. júla 2008), sp. zn. C-341/06 P a C-342/06 P, vo veci Chronopost SA a La Poste proti Union française de l'express a iní.

Ďalej uviedol, že nezákonné zloženie senátu predstavuje dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, pričom dal do pozornosti, že túto námietku uplatnil aj pred odvolacím súdom, t. j. splnil podmienku podľa § 371 ods. 4 Trestného poriadku.

Pre podporu svojich tvrdení poukázal na závery odbornej literatúry (Veľkého komentára k Trestnému poriadku) a nález Ústavného súdu Českej republiky z 2. júna 2011, sp. zn. II. ÚS 3213/10.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku namietal, že sudy nižšej inštancie založili svoje rozhodnutie o jeho vine na nezákonných dôkazoch. Opätovne poukázal na to, že aj v tomto prípade splnil podmienku podľa § 371 ods. 4 Trestného poriadku.

Nezákonnosť dôkazov spočíva v niekoľkých rovinách, a to v

- i. nezákonnom odstraňovaní rozporov,
- ii. nezákonnom vedení výsluchu obvineného a svedkov,
- iii. nezákonnom oboznámení fotografie ako „listinného dôkazu“,
- iv. nezákonnom čítaní zápisníc o konfrontácii ako „listinného dôkazu“,
- v. nezákonne zabezpečenej komunikácii (SMS správy).

Poukázal na to, že odvolací súd síce zohľadnil chyby v bodoch i. a iv., pričom pri konštatovaní nezákonného odstraňovania rozporov sa dopustil ďalšej nezákonnosti, keď z výsluchov vykonaných na hlavnom pojednávaní vyňal presne nešpecifikované časti výpovede získané v rámci nezákonného odstraňovania rozporov.

Ďalej uviedol, že v odvolacom konaní namietal nezákonné odstraňovanie rozporov vo výsluchu svedkov, pretože súd I. stupňa viackrát porušil ustanovenia § 264 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku.

Odkazujúc na uznesenie ústavného súdu z 11. septembra 2018, sp. zn. III. ÚS 358/2018, uznesenie Krajského súdu v Trenčíne zo 17. marca 2016, sp. zn. 2To/124/2015, uznesenie Vyššieho vojenského súdu Trenčín z 19. marca 2008, sp. zn. 5To/1/2008 (R 53/2009), a rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. júna 2013, sp. zn. 2Tdo/26/2013 (R 87/2014) konštatoval, že odvolávať sa na obsah výpovede svedka z prípravného konania podľa § 264 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku možno len procesne predpísaným spôsobom, na návrh prokurátora, obžalovaného alebo obhajcu (nie súdu). Môže sa tak stať len tým spôsobom, že sa prečíta zápisnica z prípravného konania v relevantnej časti, pričom nie je prípustné, aby sa oprávnené osoby (prokurátor, obžalovaný alebo jeho obhajca) pýtali na obsah výpovede z prípravného konania. O prípustnosti odstraňovania rozporov musí rozhodnúť súd,

ktorý musí posúdiť, či návrh na odstránenie rozporov podala oprávnená osoba a ak áno, tak či sa jedná o rozpor, a až keď dospeje k týmto záverom, tak rozhodne uznesením o odstránení rozporov prečítaním relevantnej časti z prípravného konania. Poukázal na to, že takýmto spôsobom však súd I. stupňa nepostupoval.

Poukázal na zápisnicu z hlavného pojednávania z 27. júna 2018, kde prokurátorka pri výsluchu poškodenej X. F. nezákonne obišla inštitút odstránenia rozporov, uvádzajúc: "V prípravnom konaní ste uvádzali, že vyhodená ste boli keď ste mali ešte 14 rokov, a že to bolo na jar v roku 2011. Pričom na dnešnom pojednávaní ste uviedli, že to malo byť niekedy na jar mali ste mať 14 rokov alebo 15 rokov, resp. že si to nepamätáte. Odstráňte uvedený rozpor?" Na to svedkyňa uviedla: "Je to tak ako je to uvedené v zápisnici z prípravného konania." (č. l. 346).

Ide o nezákonné odstraňovanie rozporov, keďže absentuje uznesenie senátu podľa § 264 Trestného poriadku, pričom nie je ani zrejmé, či súd poveril prokurátorku prečítaním zápisnice z prípravného konania, a nie je zrejmé ani to, o akú konkrétnu časť výpovede sa má jednať.

Ďalej odkázal na ďalšie časti z hlavného pojednávania, v ktorých došlo k identickej chybe: "V prípravnom konaní ste uviedli, že potom ste sa tri štvrté roka s H. nevideli, pričom dnes na hlavnom pojednávaní ste si nespomenuli, ako dlho ste sa nevideli od jari 2011. Vyjadrite sa k uvedenému rozporu." Na uvedené odpovedala svedkyňa X. F.: "Mohlo to tak byť, ako je uvedené v zápisnici z prípravného konania." (č. l. 347).

Pri výsluchu svedkyne G. H. na hlavnom pojednávaní 5. decembra 2018 prokurátorka uviedla: "Vo výpovedi v prípravnom konaní z 01.04.2016 ste uviedli, že z ranča vás vyhodila V. V. a dôvod mal byť ten, že si myslela, že niečo máte s jej mužom, vyjadrite sa k tomu?". Odpoveď svedkyne: "Nepamätám sa už." (č. l. 379).

Pri tomto výsluchu prokurátorka aj v ďalšej časti nezákonne odstraňovala rozpor: "V prípravnom konaní na polícii na otázku vyšetrovateľky ohľadom Vašich osobných údajov, či H. V. vedel tieto údaje od Vás ste uviedli, že áno, vedel odo mňa, že som mala vtedy tých 12, či 13 rokov, ako aj kde bývam, keďže ma vozili domov. Vyjadrite sa k tomu?". Na to svedkyňa uviedla: "Vedeli o mne koľko mám rokov, keďže ma vozili domov, určite to vedeli odo mňa. Ale chcem uviesť, že som si zápisnicu neprečítala, takže si nepamätám, že by som to uvádzala tak, ako je to zapísané v zápisnici na polícii." (č. l. 379-380).

Ďalej vo vzťahu k tomuto výsluchu poukázal na časť, kde prokurátorka uviedla: "Na polícii ste uvádzali, že sama X. F. Vám rozprávala, že mala mať niečo s H., že sa ním stretávala, že mala vtedy 13-14 rokov, vyjadrite sa k tomu?" Na to svedkyňa uviedla: "Ona mi plakala v škole, a povedala mi, že ju tiež V. V. odtiaľ vyhodila. Zrejme si tiež myslela, že X. mala niečo s obžalovaným. Už si to nepamätám, čo som uviedla na polícii ohľadom toho, že mi X. uviedla, že mala vzťah s obžalovaným. Nepamätám si to pre odstup času. To čo som vtedy vypovedala som si pamätala a bola to pravda." (č. l. 380).

Pri výsluchu tejto svedkyne poukázal aj na časť, kde prokurátorka uviedla: "Na polícii ste tiež uviedli: [...] Vedeli by ste nejako rozviesť, mám na mysli, že Vám mal pomotať hlavu, mali ste spolu nejaký vzťah?". Na to svedkyňa uviedla: "Nepísal mi nič, skôr ja jemu a to cez SMS-ky. On ma vozil domov, bol ku mne dobrý, tak ja som to mala asi tak trošku pomýlené v hlave." (č. l. 381). Hoci nejde o rozpor, prokurátorka sa pýtala na vysvetlenie časti výpovede z prípravného konania, čo však Trestný poriadok neumožňuje, teda ide o nezákonné vedenie výsluchu, z ktorého súd nemôže vychádzať pri ustálení viny. Rovnakého pochybenia sa prokurátorka dopustila aj na str. 4 zápisnice z hlavného pojednávania z 5. júna 2019 (č. l. 332).

Nezákonného výsluchu svedkyne G. H. sa dopustil aj predseda senátu súdu I. stupňa, keď pri jej výsluchu uviedol: "V prípravnom konaní ste uviedli, že ste mali mať vzťah s obžalovaným, viete bližšie konkretizovať, že čo to bol za vzťah?" (č. l. 382). Trestný poriadok pritom neumožňuje, aby sa predseda senátu pýtal na vysvetlenie časti výpovede z prípravného konania.

K nezákonnému odstraňovaniu rozporov došlo pri výsluchu svedkyne C. F., kde prokurátorka uviedla: „Pri výsluchu na polícii dňa 08.04.2016 ste uviedli, že asi pred dvoma rokmi ste telefonovali obžalovanému po tom, čo Vám dcéra J. reprodukovala správy z mobilu X., je to pravda, mohlo to byť v roku 2014, nakoľko ste si dnes na tento rok nepamätali?“. Odpoveď svedkyne: "Mohlo to byť tak, ako som to uviedla 08.04.2016" (č. l. 482).

Nezákonne odstraňoval rozpor aj predseda senátu súdu I. stupňa, keď pri výsluchu svedkyne X. F. na hlavnom pojednávaní uviedol: "Na dnešnom hlavnom pojednávaní na otázku splnomocnenca ste uviedli, že čo sa týka vzhľadu si už nepamätáte ako vyzerala X. F., pričom pri výsluchu na polícii 08.04.2016 ste na otázku vyšetrovateľky uviedli [...]". Na to svedkyňa uviedla: "Bolo to tak ako som vypovedala na polícii [...]". V tejto súvislosti poukázal na to, že predseda senátu nie je oprávnenou osobou odstraňovať rozpory podľa § 264 Trestného poriadku a navyše absentovalo uznesenie súdu a procesný postup podľa § 264 Trestného poriadku.

Ďalej poukázal na časti, kde prokurátorka ďalej nezákonne odstraňovala rozpory aj pri výsluchu svedkyne Z. M.: "Vo výpovedi z 12.04.2016 ste okrem iného uviedli [...]". Na to svedkyňa uviedla: "Je to tak [...]" (č. l. 507). "Z Vášho vyjadrenia na č. l. 88 pri konfrontácii s X. F., [...]" Na to svedkyňa uviedla: "Áno."

Pri výsluchu tejto svedkyne odstraňoval nezákonne rozpor aj predseda senátu súdu I. stupňa: „Na dnešnom hlavnom pojednávaní ste uviedli [...]". Na to svedkyňa uviedla: „Je pravda čo som vypovedala pri výsluchu 12.04.2016 a následne i pri konfrontácii 09.09.2016. Pri týchto výpovediach som uviedla všetko čo som si pamätala." (č. l. 509).

Poukázal na to, že túto nezákonnosť odstraňovania rozporov uznal aj odvolací súd v napadnutom rozhodnutí, kde zároveň uviedol, že z týchto častí výsluchov nevychádzal pri uznaní viny. Citujúc odôvodnenie napadnutého rozsudku (str. 16 tretí odsek) dospel k záveru o tom, že tento postup odvolacieho súdu bol nesprávny a nezákonný, pretože niektoré časti výpovede svedkov logicky nadväzovali na časti výpovede získaných v rámci nezákonného odstraňovania rozporov, pričom tieto časti výpovede predstavujú tiež nezákonný dôkaz.

V konkrétnosti opätovne citoval časť výpovede poškodenej X. F. z hlavného pojednávania (č. l. 346), ktorá bola relevantná pre ustálenie kvalifikačného znaku „po dlhší čas" podľa § 138 písm. b) Trestného zákona, ktorý mal priamy význam pre výšku uloženého trestu. „Jar 2011" ako koniec skutku bol ustálený práve na základe výpovede získanej nezákonným odstránením rozporov a preto minimálne táto časť predstavuje nezákonne získaný dôkaz. Táto výpoveď taktiež nemôže obstať ani ako celok, keďže je založená na nezákonnom postupe.

V tomto kontexte uviedol, že správne mal odvolací súd vydať kasačné rozhodnutie, ktoré by umožnilo súdu I. stupňa opätovne vykonať výsluch svedkyne (poškodenej). Postup odvolacieho súdu podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku preto hodnotil ako nesprávny. Taktiež považoval za nesporné, že na základe takto "okyptených" výpovedí odvolací súd potvrdil správnosť skutkových zistení súdu I. stupňa o uznaní viny, pričom sa jedná o dôkazy, ktoré neboli vykonané zákonným spôsobom. Rovnako aj ostatné výpovede ("okyptené") o nezákonné

odstraňovanie rozporov nemohli predstavovať zákonne získaný dôkaz. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu pritom vyplýva, že na týchto výpovediach sa založil výrok o jeho vine a preto sa jedná o rozhodujúce dôkazy. Taktiež uviedol, že mu nie je zrejmé, presne ktoré časti výpovede odvolací súd vyňal z hodnotenia dôkazov, čo podľa neho spôsobuje arbitrárnosť napadnutého rozhodnutia.

Ďalej namietal nezákonné vedenie výsluchu jeho osoby a svedkov, pričom na tieto námietky odvolací súd absolútne nereagoval. Citujúc rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. júna 2013, sp. zn. 2Tdo/26/2023, poukázal na to, že svedkovi sa musí dať možnosť, aby súvisle opísal čo sám o veci vie a odkiaľ sa dozvedel ním uvádzané skutočnosti.

V tomto kontexte uviedol, že prokurátorka nezákonne viedla výsluch „navádzacou“ otázkou pri výsluchu svedkyne X. F. : „Výjadrite sa čo najpodrobnejšie kedy ste prišli na ranč [...]“ (č. l. 344). Rovnako prokurátorka postupovala pri výsluchu všetkých ostatných svedkov.

Poukázal tiež na to, že pri výsluchu tejto svedkyne sa prokurátorka odvolávala na „nešpecifikovaný“ obsah spisu, čo hodnotil ako rozporné so zákonom, pretože možno len oboznámiť listinu zo spisu postupom podľa § 269 Trestného poriadku a až následne (ak by bola súdom pripustená ako listinný dôkaz) sa opýtať sa obsah danej listiny. V konkrétnosti poukázal na otázku : "Zo spisu vyplýva, že ste mali mať aj nejaké problémy v škole, kedy to bolo a kvôli čomu?" (č. l. 348). Citované hodnotil ako nezákonne vedený výsluch, keďže v čase vedenia výsluchu nebola oboznámená žiadna listina postupom podľa § 269 Trestného poriadku z obsahu spisu. Rovnako sa prokurátorka pýtala tejto svedkyne na obsah trestného oznámenia (podaného otcom poškodenej), pričom trestné oznámenie nebolo vykonané ako listinný dôkaz (č. l. 366).

Ďalej uviedol, že prokurátorka pri výsluchu svedkyne G. H. sa pýtala na obsah výpovede svedkyne V. V. z prípravného konania v čase, kedy ešte táto svedkyňa na hlavnom pojednávaní nevypovedala: "V. V. vypovedala na polícii, že Vás mala prichytiť pri orálnom sexe v aute s obžalovaným [...]" (č. l. 381). Uvedené hodnotil ako nezákonné vedenie výsluchu , z ktorého súd I. stupňa nemohol vychádzať pri ustálení viny.

Podľa jeho názoru sa prokurátorka dopustila nezákonného vedenia výsluchu aj pri výsluchu svedkov F. G., G. G., A. K., C. F. a X. F., keď sa pýtala na obsah výpovede z prípravného konania. Za nezákonný považoval aj výsluch jeho osoby, pretože prokurátorka sa ho na hlavnom pojednávaní 27. júla 2022 pýtala na jeho stanoviská, ktoré mal prezentovať v sťažnosti smerujúcej proti uzneseniu o vznesení obvinenia. Tento postup hodnotil ako nezákonný, pretože obžalovaného nie je možné konfrontovať s prejavmi, ktoré vykoná v podaniach adresovaných orgánom činným v trestnom konaní či súdu. Jedná sa o obchádzanie inštitútu výsluchu obžalovaného. Taktiež poukázal na to, že súdy v pôvodnom konaní nemohli vychádzať z prečítanej výpovede obvineného z prípravného konania, keďže tento na hlavnom pojednávaní riadne vypovedal a návrh na odstránenie rozporov nebol daný.

Ďalej namietal, že na hlavnom pojednávaní dňa 10. júna 2020 bola ako listinný dôkaz prečítaná fotografia poškodenej (č. l. 241-243), pričom vyslovil presvedčenie, že správne sa malo postupovať podľa § 270 Trestného poriadku a tak oboznámiť fotografiu senátu a procesným stranám.

Nestotožnil sa so záverom odvolacieho súdu, ktorý konštatoval, že takto vykonaný dôkaz nemal negatívny dopad na jeho obhajobné práva, resp. že pri vykonávaní listinného dôkazu obhajca nenamietal jeho zákonnosť. Reagujúc na túto argumentáciu v prvom rade uviedol, že Trestný poriadok nevyžaduje uplatnenie námietky pri vykonaní dôkazu, ale jediným limitom je ustanovenie § 371 ods. 4 Trestného poriadku, pričom v zmysle tohto ustanovenia túto námietku pred odvolacím súdom aj uplatnil. V druhom rade poukázal na to, že ustanovenie § 270 Trestného poriadku vyžaduje väčší rozsah procesných práv ako ustanovenie § 269 Trestného poriadku, a to v spôsobe zabezpečenia tohto dôkazu z pohľadu jeho zákonnosti, a hlavne možnosti uplatnenia námietky zákonnosti zabezpečeného dôkazu.

Taktiež namietal nezákonnosť textovej komunikácie vykonanej ako listinný dôkaz. Jednalo sa o správy z mobilného telefónu poškodenej, ktorý však nebol predmetom znaleckého skúmania, a ktorý nebol zabezpečený ako vecný dôkaz. Uvedené namietal v súvislosti s nedostatkom autenticity písaných správ údajne extrahovaných z mobilného telefónu poškodenej. Podľa jeho názoru bolo možné tieto údaje zabezpečiť len postupom podľa § 115 Trestného poriadku, resp. § 116 Trestného poriadku, a aj to len po predchádzajúcom súhlase súdu.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku uviedol, že zo skutkovej vety rozsudku súdu I. stupňa vyplýva, že jej predmetom má byť vykonanie súlože s poškodenou X. F. od 23. decembra 2009, následne v januári 2010 a potom až kontinuálne do jari 2011, a to minimálne dvakrát až trikrát týždenne. Skutok bol ohraničený referenčným obdobím od presne nezisteného dňa v mesiaci

november 2009 do jari 2011.

Poukázal na to, že súd I. stupňa vyslovil presvedčenie, že predmetom trestného stíhania je len jeden skutok, pričom aj odvolací súd uzavrel, že sa jedná iba o jeden skutok, lebo bolo nemožné všetky čiastkové útoky zachytiť pre ich početnosť. Poznamenal, že dovolací súd je viazaný týmto dôkaznohodnotiacim záverom, pretože v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku nemôže vstupovať do sféry ustálených skutkových zistení, ktoré nie je oprávnený skúmať ani meniť.

Ak teda súdy v pôvodnom konaní ustálili stíhaný skutok ako skutok jeden, tak je podľa jeho názoru nemožné, aby obstála právna kvalifikácia skutku podľa § 201 ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona, pretože súdy nižšej inštancie vylúčili právnu kvalifikáciu pokračovacieho trestného činu. V tomto kontexte uviedol, že kvalifikačný znak podľa § 138 písm. b) Trestného zákona prichádza do úvahy len v prípade, ak ide o trestný čin pokračovací, hromadný alebo trváci, pričom nemôže sa jednať o trestný čin páchaný opakovane (§ 122 ods. 9 Trestného zákona).

Ďalej uviedol, že vzhľadom na skutok, ktorý je predmetom trestného stíhania, neprichádza do úvahy jeho právna kvalifikácia ako hromadného alebo trvaceho trestného činu. S ohľadom na referenčné obdobie spáchaného skutku (t. j. obdobie viac ako jedného roku) by skutok vymedzený prokurátorom (v obžalobe) mohol predstavovať maximálne pokračujúci trestný čin, čo však odvolací súd výslovne vylúčil. Poznamenal, že právnu kvalifikáciu pokračovacieho trestného činu nemohol ustáliť odvolací súd, keďže ju neustálil súd prvého stupňa a prokurátorka nepodala odvolanie v neprospech obvineného (jednalo by sa o porušenie zásady zákazu reformatio in peius). Z uvedeného dôvodu tak nemôže postupovať ani súd dovolací.

Podľa jeho názoru ustálená skutková veta súdu I. stupňa mohla zakladať naplnenie len základnej skutkovej podstaty, čo má vplyv na právnu kvalifikáciu spáchaného skutku a tým aj výmeru trestu (čím je naplnená procesná podmienka ustanovená v § 371 ods. 5 Trestného poriadku).

Citujúc odôvodnenie napadnutého rozsudku (str. 17) konštatoval, že sám odvolací súd uznal, že mimo prvého pohlavného styku nebolo ostatné pohlavné styky možno uchopiť opisom miesta a času spáchania tak, aby neboli zameniteľné s inými skutkami. Z uvedeného potom podľa jeho názoru platí, že skutok zachytený v rozsudku súdu I. stupňa umožňuje len právnu kvalifikáciu podľa § 201 ods. 1 Trestného zákona. Uvedené umocňuje i to, že ak sám odvolací súd vylúčil existenciu pokračovacieho trestného činu, tak tým vylúčil i existenciu kvalifikačného znaku podľa § 138 písm. b) Trestného zákona. Odkazujúc na právnu teóriu poznamenal, že v prípade tohto kvalifikačného znaku prichádzajú do úvahy len tri možnosti, a to spáchanie hromadného, trvaceho a pokračujúceho trestného činu.

Podľa jeho názoru nie je možné pripustiť taký konštrukt, aký uzavrel odvolací súd, že pre nemožnosť uchopenia čiastkových útokov sa z pokračovacieho trestného činu stáva jeden skutok. Procesné problémy orgánov činných v trestnom konaní s uchopením čiastkových útokov nemôžu mať za následok to, že z pokračujúceho trestného činu sa stane jeden skutok páchaný po dlhší čas.

Odkazujúc na judikatúru Najvyššieho súdu Československej socialistickej republiky (sp. zn. Tpjf 158/80), poukázal na to, že v prípade trestného činu pohlavného zneužívania judikatúra jasne stanovila, že v prípade viacerých pohlavných stykov (či iných formách naplnenia skutkovej podstaty trestného činu) je možné tieto právne kvalifikovať len ako trestné činy spáchané opakovane alebo ako pokračovací trestný čin, pričom početnosť pohlavných stykov nie je rozhodujúcim kritériom.

Ďalej namietal naplnenie kvalifikačného znaku podľa § 138 písm. b) Trestného zákona aj z dôvodu nedostatočného vymedzenia skutku v skutkovej vete. Vyslovil presvedčenie, že ustálený skutok neumožňuje konštatovať naplnenie označeného kvalifikačného znaku. Odkazujúc na odbornú literatúru uviedol, že v prípade pokračujúceho trestného činu sa vyžaduje obdobie minimálne 6 mesiacov s frekvenciou páchania jednotlivých útokov aspoň raz za mesiac.

S odkazom na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (R 13/2012) namietal aj nesprávne vymedzenú skutkovú vetu vo vymedzení označeného kvalifikačného momentu, keď súd I. stupňa vo výroku rozsudku použil neurčité výrazy pri ustálení čiastkových útokov, a preto takáto skutková veta podľa jeho názoru nemôže obstať.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku namietal pre nedostatky v odôvodnení napadnutého rozsudku ako aj rozsudku súdu I. stupňa.

V podrobnostiach namietal absenciu odôvodnenia k ustáleniu kvalifikačného znaku podľa § 138 písm. b) Trestného zákona, keď spáchanie skutku v referenčnom období nie je podporené žiadnym dôkazom, pričom opätovne poukázal na to, že sám odvolací súd vyňal z dôkazného stavu časti výpovede poškodenej X. F. v rámci odstraňovania rozporov a len táto výpoveď mu preukazovala vinu vo vzťahu k označenému kvalifikačnému momentu. V tejto súvislosti uviedol, že svedkyňa X. F. na otázku prokurátorky nevedela uviesť, kedy došlo k ukončeniu pohlavných stykov, t. j. či na jar 2010 alebo 2011, pričom táto skutočnosť bola relevantná z hľadiska ustálenia predmetného kvalifikačného momentu. Táto svedkyňa vypovedala následne k tejto skutočnosti až v nepoužiteľnej časti výpovede, na ktorú nie je ani podľa odvolacieho súdu možné prihliadať. Poznamenal, že ani z ostatných výpovedí svedkov nevyplyva, že by k ukončeniu pohlavných stykov malo dôjsť na jar 2011 a nie už na jar 2010. Namietal preto, že v odôvodnení napadnutého rozsudku absentujú úvahy odvolacieho súdu ako sa vysporiadal s ustálením tohto kvalifikačného momentu.

Ďalej namietal, že odvolací súd sa nezaoberal jeho argumentáciou produkovanou v odvolaní, kde namietal nezákonnosť jeho výsluchu či svedkov, pričom takéto pochybenie podľa jeho názoru porušilo čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Rovnako namietal aj skutočnosť, že jeho vina bola založená výlučne na jednom dôkaze a to výsluchu poškodenej, čo je v rozpore s čl. 6 ods. 1, ods. 2 Dohovoru. Súd v pôvodnom konaní nezohľadnil to, že ani orgány činné v trestnom konaní neuverili poškodenej pri stanovení konca časového úseku (pri podávaní trestného oznámenia vymedzila skutok „až do septembra 2011“, pričom prokurátorka v obžalobe skrátila časový úsek na „jar 2011“). Taktiež sa súdy nezaoberali tým, či v danom prípade výpoveď poškodenej nebola primárne motivovaná revanšom za to, že došlo k ukončeniu ich vzťahu.

Navrhol preto, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil rozsudkom porušenie zákona v ustanoveniach § 322 ods. 3 Trestného poriadku, § 201 ods. 2 písm. a) Trestného zákona, § 138 písm. b) Trestného zákona a čl. 6 ods. 1 Dohovoru, a aby zrušil rozsudok odvolacieho súdu a tomuto prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

* * *

Prokurátorka Okresnej prokuratúry Žilina v písomnom vyjadrení k dovolaniu obvineného úvodom poznamenala, že dovolanie je jeden z mimoriadnych opravných prostriedkov v rámci trestného konania, ktorý je spôsobilý privodiť prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí, a preto ho možno aplikovať iba v prípadoch, ak to je odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu. Dovolanie má byť len výnimočným prielomom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku uviedla, že zo strany Okresnej prokuratúry Žilina nie je možné sa bližšie a konkrétnejšie vyjadriť k spôsobu vytvorenia senátu 35T v predmetnej trestnej veci, pričom vyslovila predpoklad, že príslušný senát bol vytvorený v súlade s rozvrhom práce Okresného súdu Žilina, platným v danom čase. V tejto súvislosti poznamenala, že s uvedenou námietkou sa zaoberal aj odvolací súd, ktorý nezákonné zloženie senátu nezistil.

Reagujúc na dovoláciu argumentáciu vzťahujúcu sa k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku uviedla, že rozpory vo výpovediach svedkov boli zo strany prokuratúry realizované

prečítaním tých častí výpovedí svedkov z prípravného konania, ktoré neboli súladné s výpoveďami týchto svedkov na hlavnom pojednávaní a išlo o podstatné rozpory, resp. pokiaľ si svedkovia nepamätali na niektoré skutočnosti, ktoré uviedli v prípravnom konaní. V takom prípade im bola prečítaná súvisiaca časť ich výpovede. Poznamenala, že obdobne postupoval pri výsluchu niektorých svedkov aj obhajca obvineného. V tejto súvislosti uviedla, že aj keď nebolo pri odstraňovaní rozporov striktné postupované podľa § 264 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku, tak je zrejmé, že svedkom boli sporné časti ich výpovede prečítané, ako to vyžaduje predmetné ustanovenie Trestného poriadku a následne boli prokuratúrou vyzvaní, aby sa k týmto rozporom vyjadrili. Odvolací súd však takýto spôsob odstraňovania rozporov vo výpovediach nepovažoval za súladný so zákonom a zároveň konštatoval, že na tieto časti výpovedí svedkov pri rozhodovaní neprihliadal.

Ďalej vyslovila názor, že aj v prípade, ak by boli vylúčené namietané časti výpovedí svedkov, tak vinu obvineného zo spáchania žalovaného trestného činu je možné odvíjať od ďalších dôkazov, ako už konštatoval aj odvolací súd. V tejto súvislosti poukázala na výpoveď poškodenej, ktorá bola vykonaná zákonným spôsobom, a výpovede svedkýň G. H., V. V., F. G., G. G., C. F., X. F. a Z. M.. Po súhrnnom vyhodnotení výpovedí poškodenej a týchto svedkýň je podľa jej názoru možné konštatovať preukázanie viny zo strany obvineného. Z predmetných výpovedí je zistiteľné, kedy poškodená prišla na ranč, v ktorom období mala poškodená intímny pomer s obvineným, kedy odišla poškodená z ranča, a že obvinený vedel, koľko mala poškodená v danom čase rokov. Na základe uvedeného preto nesúhlasila s vyjadrením obvineného, že jeho odsúdenie je založené len na výpovedi poškodenej.

K spôsobu vedenia výsluchu svedkov uviedla, že svedkom bola položená prvá všeobecná otázka, avšak v tom smere, aby svedok vôbec vedel k čomu má vypovedať a k čomu sa má vyjadrovať. Niektorých svedkov vôbec nebolo možné vyzvať „aby sa k veci vyjadrili, a aby uviedli, čo o veci vedia“, keďže k predmetnej otázke by musel prokurátor v podstate doplniť svoj komentár a popísať čo je predmetom trestného konania, čo je obžalovanému kladené za vinu a čo by prípadne mohlo byť napadnuté námietkou zo strany obhajcu. Otázky boli kladené vo všeobecnej rovine, pričom každú odpoveď mohol svedok rozvinúť podľa vlastnej úvahy.

K oboznámeniu fotografií poškodenej poukázala na to, že obvinený a jeho obhajca sa s obsahom celého spisového materiálu oboznámili už v prípravnom konaní (mali z neho aj vyhotovené kópie), pričom keď súd I. stupňa na hlavnom pojednávaní 10. júna 2020 oboznamoval tieto fotografie, tak bolo zrejmé, že obvinený a aj jeho obhajca ich poznajú a nemali k týmto fotografiám ani žiadne vyjadrenie.

Vo vzťahu ku komunikácii, ktorú predložila poškodená, vyslovila presvedčenie, že nejde o nezákonne zabezpečený dôkaz. Odkazujúc na § 119 ods. 3 Trestného poriadku poznamenala, že ako dôkaz môže slúžiť všetko, čo môže prispieť na náležité objasnenie veci a čo sa získalo z dôkazných prostriedkov podľa tohto zákona alebo podľa osobitného predpisu. Ďalej uviedla, že tieto listinné doklady boli predložené poškodenou, pričom ich obsah v podstate korešpondoval s výpoveďou poškodenej, ako i viacerých svedkov. Podotkla, že na hlavnom pojednávaní nevznikli pochybnosti, či ide o komunikáciu medzi obvineným a poškodenou, pričom obvinený alebo jeho obhajca sa po jej oboznámení na hlavnom pojednávaní k nej nijakým spôsobom nevyjadrili. Skutočnosť, že nebolo vykonané znalecké skúmanie mobilného telefónu poškodenej, neodôvodňuje konštatovať, že ide o nezákonný a v podstate nepoužiteľný dôkaz.

K písomným prejavom, ktoré urobí obvinený po vznesení obvinenia, jej nie je zrejmé, z ktorého ustanovenia Trestného poriadku, resp. Trestného zákona vyplýva, že takáto osoba nemôže byť konfrontovaná na hlavnom pojednávaní s písomnými prejavmi, ktoré urobí v prípravnom konaní, navyše keď také podanie urobí po porade a prostredníctvom obhajcu.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku vyslovila presvedčenie, že zistenia, ktoré boli ustálené súdmi v pôvodnom konaní na základe zabezpečených dôkazov, a ktoré sú rozvedené v rozsudku súdu I. stupňa a rozsudku odvolacieho súdu, poskytovali dostatočný podklad pre záver, že obvinený naplnil zákonné znaky zločinu sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods.1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona.

Poznamenala, že obvinený bol uznaný vinným z konania, ktorého sa mal dopúšťať od novembra 2009 až minimálne do jari 2011, pričom opakovane (viackrát do týždňa) rôznym spôsobom sexuálne zneužíval v tom čase 13 a 14-ročnú poškodenú. Podľa jej názoru zo samotného popisu skutku jednoznačne vyplýva, že v danej veci je potrebné aplikovať kvalifikačný znak „po dlhší čas“ v zmysle § 138 písm. b) Trestného zákona.

Vo vzťahu k dovolacím námietkam subsumovaným pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku uviedla, že tak odôvodnenie rozsudku súdu I. stupňa ako aj rozsudku odvolacieho súdu obsahovalo všetky zákonné náležitosti, pričom vyslovila presvedčenie, že tieto rozhodnutia boli dostatočne a náležite odôvodnené, t. j. nepovažuje ich za arbitrárne. Podľa jej názoru boli v predmetnej trestnej veci dodržané všetky ustanovenia Trestného poriadku, pokiaľ ide o práva obvineného.

Navrhla preto, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku.

Obvinený prostredníctvom obhajcu písomným podaním z 22. augusta 2023 k vyjadreniu prokurátorky uviedol, že k nemu nezaujme stanovisko.

* * *

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (ďalej tiež „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) primárne skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania stanovené Trestným poriadkom a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 2 písm. h)], prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1), oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b)], v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1), na mieste určenom na jeho podanie (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), a taktiež zistil, že dovolanie spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2) a boli splnené aj podmienky uvedené v § 372 ods. 1.

Dovolací súd len pripomína, že v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku je viazaný dovolacími dôvodmi, ktoré sú v dovolaní uvedené, pričom táto viazanosť sa týka vymedzenia chýb vytýkaných napadnutému rozhodnutiu a konaniu, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania v ňom uvedených v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku (R 120/2012 - I.). Rozhodujúca je tak vecná argumentácia (vytýkané chyby) a nie správnosť ich subsumpcie pod konkrétny dovolací dôvod v zmysle § 371 ods. 1 Trestného poriadku dovolateľom.

Poznamenáva tiež, že dovolanie je jeden z mimoriadnych opravných prostriedkov v rámci trestného konania, ktorý je spôsobilý privodiť prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí a preto ho možno aplikovať iba v prípadoch, ak to je odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu.

S ohľadom na povahu dovolacieho konania, ktoré je ako návrhové konanie vždy podmienené návrhom oprávnenej osoby znalej práva - minister spravodlivosti, generálny prokurátor, obhajca v mene obvineného, najvyšší súd je viazaný podaným návrhom do takej miery, že v rámci prieskumu dodržiavania zákonnosti nemôže ísť nad rámec návrhu a v ňom špecifikovaných dôvodov dovolania (§ 385 Trestného poriadku).

* * *

Dovolací súd posudzujúc dovolanie obvineného v uvedených intenciách konštatuje, že obvinený v ňom uplatnil dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. b), písm. c), písm. g), a písm. i) Trestného poriadku.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku je naplnený, ak súd rozhodol v nezákonnom zložení.

Úvodom je potrebné poznamenať, že dovolací súd zameral svoju prieskumnú povinnosť prednostne k otázke dôvodnosti námietky obvineného o porušení jeho práva na zákonného sudcu, pričom prednosť posudzovania tejto otázky má oporu v procesnej logike spočívajúcej v tom, že v prípade zistenia dôvodnosti tejto námietky, vedúcej k záveru o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, v ďalšom stráca opodstatnenie skúmanie dôvodnosti akýchkoľvek ďalších dovolateľom vytýkaných chýb, ním inak subsumovaných pod dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), a písm. i) Trestného poriadku.

Podstata námietky obvineného o porušení jeho práva na zákonného sudcu má podklad v spôsobe kreovania prísediach v senáte súdu I. stupňa, resp. v absencii vopred stanoveného algoritmu rozvrhu práce, ktorým by boli prísediaci určení náhodným výberom.

Z obsahu spisu - zohľadňujúc aj verejne prístupný rozvrh práce Okresného súdu Žilina v rozhodnom období, t.j. v roku 2016 spolu s prílohou označenou ako „zoznam prísediach“ (ďalej tiež „rozvrh práce“ a „zoznam prísediach“) - v podstatnom vyplýva, že po podaní obžaloby v posudzovanej trestnej veci dňa 19. decembra 2016 (č. l. 281) bola táto vec na prejednanie a rozhodnutie elektronickou podateľňou pridelená do súdneho oddelenia 35 T sudcovi (predsedovi senátu) JUDr. Marekovi Šenkárovi (č. l. 290).

Z nariadenia termínu hlavného pojednávania (č. l. 295) vyplýva, že predseda senátu vybral dvoch členov senátu zo zoznamu prísediach, a to Mgr. Máriu Halamovú a Vieru Mičudovú. Z rozvrhu práce, konkrétne k časti týkajúcej sa súdneho oddelenia 35 T vyplýva, že predsedom senátu tohto súdneho oddelenia je JUDr. Marek Šenkár a prísediaci sa určia podľa zoznamu prísediach, ktorý je prílohou rozvrhu práce, pričom menované prísediace boli zahrnuté v predmetnom zozname prísediach. Tieto sa následne zúčastňovali celého priebehu hlavného pojednávania (okrem absencie Viery Mičudovej na úvodnom termíne hlavného pojednávania, ktoré po zisťovaní prítomnosti jednotlivých osôb bolo odročené - č. l. 304).

Podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej tiež „ústava“) nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa § 2 ods. 7 Trestného poriadku každý má právo, aby jeho trestná vec bola spravodlivo a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom v jeho prítomnosti tak, aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 3 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, v znení zákona č. 301/2016 Z. z. (znenie účinné do 31. decembra 2016 - ďalej tiež „zákon o súdoch“) zákonný sudca je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávaní veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte. Účastník konania alebo strana v konaní, v ktorom rozhoduje súd v senáte, nemá právo na vopred určeného sudcu spravodajcu. Zákonným sudcom je aj sudca určený podľa odseku 4.

Podľa § 3 ods. 6 zákona o súdoch súdnicstvo vykonávajú sudcovia a v trestnoprávných veciach spolu so sudcami v senátoch aj prísediaci sudcovia z radov občanov. Pri výkone súdnicstva majú prísediaci rovnaké práva a povinnosti ako sudcovia okrem oprávnenia председаť senátu.

Podľa § 51 ods. 1 zákona o súdoch, ak tento zákon neustanovuje inak, veci určené podľa predmetu konania sa v súlade s rozvrhom práce prideliujú jednotlivým senátom alebo samosudcom náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom

tak, aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí. Súdnym úradníkom sa pridelujú veci podľa rozvrhu práce tak, aby sa zabezpečilo ich rovnomerné zaťaženie a riadny chod súdu.

Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej tiež „zákon o sudcoch“) sudca rozhoduje v senáte alebo ako jediný sudca, ak tak ustanovuje zákon. Zákon ustanovuje, kedy sa na rozhodovaní senátov zúčastňujú aj prísediaci. Predsedom senátu môže byť len sudca.

Podľa § 3 ods. 2 zákona o sudcoch, sú si sudcovia a prísediaci pri rozhodovaní rovní.

Prvoradým účelom základného práva na zákonného sudcu vyplývajúceho z čl. 48 ods. 1 ústavy je zabrániť tomu, aby súd, ktorý má konkrétnu vec prerokovať a rozhodnúť o nej, bol obsadený spôsobom, ktorý by sa dal označiť za svojvoľný alebo prinajmenšom za účelový. Toto základné právo je konkretizované v príslušných procesných kódexoch a v predpisoch upravujúcich organizáciu súdnictva a postavenie sudcov, medzi ktoré patrí aj zákon o súdoch.

Vychádzajúc aj z rozhodovacej činnosti ústavného súdu medzi základné podmienky na naplnenie požiadavky práva na zákonného sudcu patrí, aby sudca spĺňal predpoklady na výkon sudcovskej funkcie, bol natrvalo alebo dočasne pridelený na výkon funkcie sudcu k určitému súdu, a bol určený na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci v súlade (primárne) so zákonom a (v nadväznosti naň) s rozvrhom práce (viď už vyššie citované ustanovenie § 3 ods. 3, zákona o súdoch - „zákonný sudca je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci“).

V nadväznosti na uvedené je potom požiadavkou kladenou na rozvrh práce taká jeho tvorba, aby nevytváral priestor pre svojvoľné zásahy - spočívajúce napr. v tom, že by si účastníci konania (v trestnom konaní strany), vedení rôznymi motívmi, mohli doslova vybrať konkrétneho sudcu alebo naopak, aby si samotní sudcovia mohli z napadnutých vecí prideliť tie, ktoré subjektívne hodnotia ako pre nich komfortné (resp. komfortnejšie) z akéhokoľvek dôvodu (napr. z odborného hľadiska, miery medializácie a pod.), aby im tak nebolo umožnené vyhýbať sa vybavovaniu vecí, ktoré považujú za príliš náročné, kontroverzné či pre nich osobne nepríjemné z iných dôvodov.

Naplnenie uvedenej požiadavky má zabezpečiť princíp náhodnosti pridelenia vecí, ktorý vyplýva aj z vyššie citovaného ustanovenia § 51 ods. 1 zákona o súdoch - „ak tento zákon neustanovuje inak, veci určené podľa predmetu konania sa v súlade s rozvrhom práce pridelujú jednotlivým senátom alebo samosudcom náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom tak, aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí. [...]“.

V tomto kontexte je však potrebné zdôrazniť, že túto požiadavku na náhodnosť pridelenia vecí zákon viaže iba v spojitosti so senátom alebo samosudcom. Inými slovami povedané zákon o súdoch kladie na rozvrh práce požiadavku, aby veci boli pridelované náhodným výberom medzi jednotlivé senáty alebo medzi jednotlivých samosudcov. Zo zákona o súdoch alebo z iného procesného kódexu však požiadavka náhodnosti v spojitosti s určením konkrétnych prísediach nevyplýva.

K odlišnému spôsobu kreovania senátu je potrebné poukázať aj na stanovisko (S) zverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 83/2015, podľa ktorého:

„I. Odlišný spôsob kreovania predsedu senátu a členov senátu, ani rozdiely v právnom postavení sudcov a prísediach sudcov (§ 3 ods. 6 zák. č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších prepisov) určených na konanie a rozhodovanie vo veci, a to od prvého úkonu senátu v danej veci až do ukončenia trestného stíhania, nespochybňuje postavenie prísediach ako zákonných sudcov v zmysle čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky“.

Odlišný spôsob kreovania predsedu senátu a členov senátu (prísediach) najvyšší súd v predmetnom

stanovisku ďalej rozvinul v jeho odôvodnení:

„Spôsob kreovania senátu určením sudcu náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov a určením dvoch prísediacich sudcov zo zoznamu prísediacich sudcov, ktorý je prílohou rozvrhu práce súdu, je len rôznym (odlišným) technicko-administratívnym vytváraním senátu“.

Aplikujúc uvedené východiská na posudzovanú trestnú vec potom zákonná podmienka náhodného pridelenia vecí bola splnená tým, že vec bola náhodným výberom pridelená (z viacerých možných súdnych oddelení) do súdneho oddelenia 35 T, čím bol náhodne určený ako zákonný sudca predseda senátu JUDr. Marek Šenkár. Pokiaľ takto určený predseda senátu potom následne v súlade s rozvrhom práce určil ďalších dvoch členov senátu z vopred určeného a zverejneného zoznamu prísediacich, konal v súlade s rozvrhom práce, ktorý spĺňal zákonné požiadavky na jeho obsah. Zákon z pohľadu obsahových náležitostí rozvrhu práce v čase kreovania senátu v tejto veci nezaťažoval predsedu súdu (ako tvorca rozvrhu práce) povinnosťou zakotviť priamo do rozvrhu práce algoritmus určovania konkrétnych prísediacich pre konkrétnu trestnú vec.

Taká prísna interpretácia práva na zákonného sudcu vo vzťahu k prísediacim (povinnosť náhodného algoritmu ohľadne určovania prísediacich priamo v rozvrhu práce), ktorej sa dožaduje dovolateľ, pritom priamo nevyplyva ani z nálezu ústavného súdu zo 17. augusta 2022 sp. zn. I. ÚS 322/2022, na ktorý sa odvoláva. Ústavný súd v ňom (viď najmä odseky 29 až 34) okrem iného konštatoval, že: „súčasťou záruk spojených s právom na zákonného sudcu sú aj požiadavka transparentnosti a predvídateľnosti pridelenia vecí zákonnému sudcovi, t. j. prideľovania súdnej agendy, ktoré musí byť regulované priamo v rozvrhu práce (formálny aspekt), ako aj požiadavka stability súdu zabraňujúca svojvoľnému odňatiu vecí zákonnému sudcovi po tom, ako mu bola pridelená, obe tieto požiadavky musia byť reálne, transparentné, určené vopred a musia obsahovať záruky proti ich zneužitiu (materiálny aspekt), aby mohlo dôjsť k naplneniu práva na zákonného sudcu“, konštatujúc taktiež, že „nie je ústavnoprávne akceptovateľné, keď je obsadenie senátu prenechané na rozhodnutí súdneho funkcionára, ktoré sa deje za zatvorenými dverami. Uvedené neposilňuje dôveru verejnosti v justíciu a vyvoláva len otázky“.

Rozvrh práce konajúceho okresného súdu, a spôsob kreovania senátu podľa dovolacieho súdu, vyššie uvedené kritéria spĺňal jednak z pohľadu náhodnosti pridelenia vecí senátu (konkrétne profesijnému sudcovi - v postavení predsedu senátu) a pokiaľ v ďalšom predseda senátu realizoval svoju kompetenciu určenia prísediacich z vopred stanoveného zoznamu prísediacich a raz takto kreovaný senát jeho zásahom nebol v priebehu konania z pohľadu jeho zloženia zmenený, nemožno dospieť k záveru, že by došlo k porušeniu práva obvineného na zákonného sudcu len preto, že prísediaci neboli určení prostredníctvom náhodného výberu (resp. algoritmus takého ich výberu rozvrh práce neobsahoval).

Taktiež je potrebné označený nález ústavného súdu interpretovať aj v zmysle vyššie citovaného stanoviska (S 83/2015 - I.), ktoré priznáva prísediacim postavenie zákonných sudcov v zmysle čl. 48 ods. 1 ústavy „od prvého úkonu senátu v danej veci“. Zmysel uvedeného záveru potom tkvie najmä v prípadoch, kedy dôjde k zmene už určeného prísediaceho (a teda aj zákonného sudcu), čo však nie je posudzovaný prípad.

Dovolací súd tak z pohľadu dovolateľom vytýkaných chýb naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku nezistil.

* * *

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku je naplnený, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Skutočnosť, že rozhodnutie je založené na dôkazoch vykonaných v rozpore so zákonom, musí byť z obsahu spisu zrejmá a porušenie zákona by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho (nie ďalšieho riadneho) opravného prostriedku. Z uvedeného potom

vyplýva, že nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov môže byť dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku len vtedy ak má, resp. mal negatívny materiálny dopad na procesné práva obvineného. Ak sa nepreukázu takéto účinky nesprávneho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov, potom nemožno hovoriť o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, a to aj so zreteľom na to, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru by mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere na dôkazoch získaných nezákonným spôsobom (R 24/2020).

Inak povedané, v rámci dovolaní iniciovaného prieskumu odôvodneného dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku môže najvyšší súd preskúmať len to (ak dovolanie nepodal minister spravodlivosti Slovenskej republiky podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku), či jediný usvedčujúci dôkaz alebo viaceré rozhodujúce usvedčujúce dôkazy boli vykonané zákonným spôsobom. Ak dospeje k záveru o zákonnosti vykonaného dokazovania, dovolací súd nemôže spochybňovať skutkové zistenia, prehodnocovať vykonané dôkazy a ich hodnotenie vykonané súdmi nižších stupňov.

Spôsob hodnotenia dôkazov vykonaných zákonným spôsobom súdmi nižších stupňov nemôže najvyšší súd v rámci dovolacieho konania iniciovaného obvineným prehodnocovať ani spochybňovať, pretože by tak neprípustným spôsobom zasahoval do výlučnej kompetencie týchto súdov bez právneho podkladu a napokon i v rozpore so samotnou podstatou dovolacieho konania, pretože dovolanie nemôže nahrádzať riadne opravné prostriedky a jeho podanie nie je prípustné v rovnako širokom rozsahu (čo do dôvodov okruhu napadnutelných rozhodnutí, oprávnených osôb atď.) aký je charakteristický pre riadne opravné prostriedky. Dovolanie a rozhodnutie o ňom znamená prelom do právoplatných rozhodnutí, a preto spravidla narušuje stabilitu konečného a vykonateľného rozhodnutia súdu. Z toho dôvodu možno dovolania aplikovať iba v prípadoch, ak je to odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu, alebo jemu predchádzajúceho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov.

* * *

Podľa § 132 ods. 2 Trestného poriadku svedka možno vypočúvať len do miery nevyhnutnej pre trestné konanie. Môžu sa mu klásť otázky na doplnenie výpovede alebo na objasnenie neúplností, nejasností alebo rozporov. Otázky sa musia klásť ohľaduplne a zrozumiteľne. Svedkovi sa nesmú klásť otázky, v ktorých je obsiahnuté, ako na otázku odpovedať, otázky klamlivé ani otázky, ktoré by obsahovali skutočnosti, ktoré sa majú zistiť až z jeho výpovede. [...].

Podľa § 264 ods. 1 Trestného poriadku, ak sa svedok odchýli v podstatných bodoch od svojej skoršej výpovede, môže mu byť na návrh prokurátora, obžalovaného alebo obhajcu zápisnica o jeho skoršej výpovedi predložená na vysvetlenie rozporov v jeho výpovediach.

Podľa § 264 ods. 2 Trestného poriadku predloženie skoršej výpovede podľa odseku 1 spočíva v prečítaní tých častí zápisnice o skoršom výsluchu, ku ktorým sa má vylúchaný vyjadriť a vysvetliť rozpory medzi svojimi výpoveďami. Zápisnicu prečíta tá zo strán, ktorú určí predseda senátu, ak zápisnicu neprečíta sám alebo ním poverený člen senátu.

Podľa § 278 ods. 2 Trestného poriadku, ak nejde o prípad podania obžaloby po konaní o návrhu na dohodu o vine a treste podľa § 232 ods. 5 alebo 6, súd môže pri svojom rozhodnutí prihliadať len na skutočnosti, ktoré boli prebraté na hlavnom pojednávaní, a opierať sa o dôkazy, ktoré boli na hlavnom pojednávaní vykonané.

Obvinený k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku formuloval námietky v niekoľkých rovinách, v podstate tým spôsobom, že v pôvodnom konaní:

- súd I. stupňa a prokurátorka nezákonne odstraňovali rozpory vo výpovediach vyššie označených svedkov, pričom najmä v prípade výsluchu svedkyne (poškodenej) X. F. malo toto pochybenie vplyv na ustálenie skutkového stavu a jeho právnu kvalifikáciu,

- odvolací súd síce konštatoval nezákonnosť odstraňovaných rozporov pri predmetných svedkoch, avšak nesprávne len vyňal určité časti takýchto výpovedí, pričom správne mal kasačným postupom rozsudok súdu I. stupňa zrušiť a vrátiť na opätovné prejednanie veci,
- prokurátorka nezákonne viedla výsluch obvineného, keď sa ho pri výsluchu pýtala na jeho argumentáciu zo sťažnosti proti uzneseniu o vznesení obvinenia,
- prokurátorka nezákonne viedla výsluch svedkov, keď sa ich pri výsluchu pýtala navádzacími otázkami alebo ich konfrontovala s výpoveďami iných svedkov z prípravného konania,
- súd I. stupňa nezákonne oboznámil fotografiu ako „listinný dôkaz“,
- súd I. stupňa nezákonne vykonal zabezpečenú komunikáciu ako „listinný dôkaz“.

Z obsahu spisu vyplýva nepochybný fakt, že pre vec v rozhodujúcej miere najvýznamnejším dôkazom je svedecká výpoveď poškodenej X. F..

Táto svedkyňa bola vypočutá na hlavnom pojednávaní 27. júna 2018, s pokračovaním vo výsluchu 10. októbra 2018.

Z relevantnej časti jej výpovede k ustáleniu časového obdobia, v ktorom s ňou mal mať obvinený pohlavný styk - v obžalobe ustáleného časovým rozpätím „od januára 2010 do jari 2011“, ktorý nadobúda svoj odraz (a význam) aj v znaku zakladajúcom kvalifikovanú skutkovú podstatu žalovaného zločinu sexuálneho zneužívania aj podľa odseku 2 písm. a) ustanovenia § 201 Trestného zákona (spáchanie činu závažnejším spôsobom konania - konkrétnu po dlhší čas) - dovolací súd priznáva relevanciu dovolacím námietkam obvineného voči procesnej použiteľnosti informácií, ktoré svedkyňa k tomuto časovému obdobiu uviedla v prípravnom konaní, s ohľadom na to, že jej výpoveď z prípravného konania nebola procesným postupom transponovaná do procesu dokazovania na hlavnom pojednávaní jej čítaním podľa § 264 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku (resp. ani čítaním z iných dôvodov), pričom dobu ukončenia sexuálneho spolužitia s obžalovaným „do jari 2011“ táto svedkyňa v rámci svojej výpovede na hlavnom pojednávaní nepotvrdila (neuviedla), pričom tento časový moment súčasne nevyplyva ani z iných, na hlavnom pojednávaní vykonaných procesne použiteľných dôkazov, a napriek tomu bol v prvostupňovom rozsudku skutkovo ustálený, a následne aj odvolacím súdom (ktorý reparoval výlučne výrok o treste) akceptovaný, a tým bol zohľadnený jednak skutkovo, avšak navyše a čo je podstatné aj s uvedeným právno- kvalifikačným významom pri uznaní viny obvineného pre čin prisnejšie trestný, postihovaný s tým súvisiacou prisnejšou trestnou sadzbou odňatia slobody, v ktorej mu bol trest ukladaný.

Podstatou pochybenia pri vykonávaní dôkazu výsluchom označenej svedkyne bol procesne neakceptovateľný spôsob odstraňovania rozporov výpovedí svedkyne z hlavného pojednávania oproti jej výpovedi z prípravného konania, keď táto svedkyňa na otázku prokurátorky „Dokedy ste mávali s obžalovaným pohlavný styk?“, uviedla : „Do svojich 19 rokov. Boli tam aj pauzy, keď ma V. V. vyhodila z ranča, keď našla medzi nami nejakú komunikáciu, kde mi z jeho mailu prišla správa ZH a ja som to pochopila ako zbytočnosť. Potom mi on začal v tú noc vypisovať z iných čísiel SMS - správy, že nech to zahrám tak, že to bola nejaká sranda. Viem, že ma vyhodila niekedy na jar, ale ktorého roku neviem. Mala som 14 alebo 15 rokov.“ (č. l. 346).

V reakcii na túto výpoveď prokurátorka nenavrhol odstraňovanie rozporu postupom podľa § 264 ods. 1 Trestného poriadku s ohľadom na to, že svedkyňa v prípravnom konaní vypovedala že k ukončeniu sexuálneho spolužitia s obvineným malo dôjsť na jar v roku 2011 a na hlavnom pojednávaní už časový moment ukončenia takéhoto spolužitia nevedela uviesť.

Prokurátorka sa namiesto toho sama v rámci kladenia svedkyňi otázok rozhodla tento rozpor odstraňovať bez uvedeného postupu, položením otázky „V prípravnom konaní ste uvádzali, že vyhodená ste boli, keď ste mali ešte 14 rokov, a že to bolo na jar v roku 2011. Pričom na dnešnom pojednávaní ste uviedli, že to malo byť niekedy na jar mali ste mať 14 rokov alebo 15 rokov, resp. že si to nepamätáte. Odstráňte uvedený rozpor?“ Na to svedkyňa uviedla: "Je to tak ako je to uvedené v zápisnici z prípravného konania." (č. l. 346).

Až na následnú otázku prokurátorky : „Frekvencia pohlavného styku ako ste uvádzali, že 2-3 krát do týždňa ste mali spolu pohlavný styk, dokedy to takto trvalo?“, svedkyňa odpovedala: „Do jari 2011, kedy ma V. V. vyhodila z ranču. Ešte som chcela povedať, že cez toto obdobie od roku 2010 do jari 2011 sme sa stretávali, [...]“ (č. l. 347).

Ďalej prokurátorka položila svedkyňi otázku: „Keď ste boli vyhodená z ranču, stretávali ste sa ďalej s obžalovaným?“, na ktorú svedkyňa uviedla: „Najskôr tam bola pauza, ale už si presne nepamätám koľko, ale vtedy sme sa nestretávali, ani sme spolu nijako nekomunikovali.“ (č. l. 347).

Prokurátorka pokračovala otázkou: „V prípravnom konaní ste uviedli, že potom ste sa trištvrte roka s H. nevideli, pričom dnes na hlavnom pojednávaní ste si nespomenuli, ako dlho ste sa nevideli od jari 2011. Vyjadrite sa k uvedenému rozporu?“. Svedkyňa odpovedala: „Mohlo to tak byť, ako je to v zápisnici z prípravného konania.“ (č. l. 347).

Takýto spôsob vedenia výsluchu z pohľadu odstraňovania rozporov vo výpovedi svedka na hlavnom pojednávaní oproti jeho výpovedi z prípravného konania odporuje ustanoveniu § 264 ods. 1 Trestného poriadku.

Pochybením súdu I. stupňa tak bolo umožnenie prokurátorky odstraňovať uvedené rozpory vo výpovediach svedkyne týmto spôsobom, akceptovanie takéhoto spôsobu vedenia výsluchu a vo výsledku v dôkazy hodnotiacom procese akceptovanie a prihliadanie na také informácie, ktoré táto svedkyňa na hlavnom pojednávaní buď vôbec neuviedla, pretože ich uviedla len v prípravnom konaní v rámci výpovede, ktorá procesne nebola prečítaná na hlavnom pojednávaní, resp. v nadväznosti na ďalší spôsob vedenia výsluchu zo strany prokurátorky prihliadanie na odpovede svedkyne na sugestívne otázky ohľadne informácie k času ukončenia „stretávania sa " s obvineným „niekedy na jar 2011", na podklade ktorých svedkyňa ďalej v priebehu výpovede vychádzala z tohto časového ustálenia skutku, hoci o ňom týmto spôsobom na hlavnom pojednávaní nevypovedala.

Zo strany súdu I. stupňa tak došlo k porušeniu § 264 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku a súčasne aj k porušeniu § 132 ods. 2 Trestného poriadku umožnením prokurátorky v rámci procesnej neakceptovateľného spôsobu odstraňovania rozporov (bez čítania výpovede z prípravného konania) aj sugestívnym kladením otázok vnucovať svedkyňi informáciu o tom, že sexuálny styk s obvineným mala do jari 2011 (v rámci otázky predstretá časť skoršej výpovede svedkyne: „v prípravnom konaní ste uvádzali, že vyhodená ste boli keď ste mali ešte 14 rokov, a že to bolo na jar v roku 2011“) bez toho, aby táto svedkyňa takúto informáciu spontánne uviedla, resp. bola s ňou konfrontovaná za účelom odstránenia rozporu po prečítaní jej skoršej výpovede, k čomu však nedošlo.

V dôsledku toho potom súd I. stupňa prihliadal vo významnom dôkaznom momente na informáciu, ktorá nevyplývala zo žiadneho dôkazu vykonaného na hlavnom pojednávaní, čím postupoval aj v rozpore s § 278 ods. 2 Trestného poriadku, keď takúto informáciu aj skutkovo ustálil do výroku o vine, a na základe nej aj právne posúdil súdený trestný čin v zmysle kvalifikovanej skutkovej podstaty.

Uvedený záver nachádza svoj podklad aj v odôvodnení prvostupňového rozsudku, v ktorom súd I. stupňa uviedol (na str. 32): „Pokiaľ ide o ohraničenie obdobia, kedy dochádzalo k intímnym stykom obžalovaného so svedkyňou - poškodenou, vzhľadom na vyššie uvedené výpovede vypočutých svedkov, okresný súd dospel k záveru, že toto obdobie je možné ohraničiť tak, ako ho podrobne uvádzala svedkyňa - poškodená X. F., teda od 23. 12. 2009 až do jari 2011“.

Uvedené pochybenie súčasne nenapravil ani odvolací súd, a to aj napriek tomu, že ho súdu I. stupňa vytkol.

V dôvodoch odvolacieho rozsudku k tejto otázke síce konštatoval nezákonnosť odstraňovaných

rozporov v svedeckých výpovediach (str. 15), pričom ďalej uviedol, že v rámci hodnotenia dôkazov na tieto časti svedeckých výpovedí neprihliadal (str. 16). Súčasne však ale odvolací súd v konkrétnostiach nešpecifikoval na ktoré časti procesne nepoužiteľných svedeckých výpovedí takto vlastne neprihliadal, keď pri ustálení časového obdobia páchaného trestného činu už odkazoval len na svedeckú výpoveď poškodenej, ktorá sa podľa jeho záveru jasne vyjadrovala k tejto otázke. Takýto záver však nezodpovedá (v uvedenej otázke) obsahu výpovede poškodenej na hlavnom pojednávaní a vyššie označeným aspektom spôsobu vedenia jej výsluchu. Naopak obsahu spisu zodpovedá, že (aj) odvolací súd svoj záver o momente ukončenia súdeného sexuálneho deliktu „do jari 2011“, ustálil dôkazne buď na základe svedeckej výpovedi poškodenej z prípravného konania, ktorá však - ako už bolo vyššie uvedené - nebola čítaná procesným postupom podľa § 264 Trestného poriadku, a preto nebolo možné na ňu v otázke posudzovania viny obvineného prihliadať, alebo ho vyvodil z vyjadrení svedkyne, ktoré však boli postihnuté neprípustným spôsobom vedenia výsluchu a mali svoj podklad v sugestívnych otázkach, v ktorých jej bola vopred predstretá informácia, ktorá sa však práve jej výsluchom ešte len mala zistiť.

Pokiaľ odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku (na str. 11 a12) zhodnotil svedeckú výpoveď poškodenej tak, že „Poškodená sa celkom jasne vyjadrovala k časovému vymedzeniu spáchania trestného činu. Prvý pohlavný styk mali s obžalovaným 23.12.2009 (poškodená mala vtedy 13 rokov - pozn. odvolacieho súdu). V období od januára 2010 do jari 2011 (poškodená mala vtedy 13-14 rokov - pozn. odvolacieho súdu) mali pohlavné styky 2x-3x do týždňa. Na jar 2011 bola vyhodená z ranča. Od jari do októbra 2011 mali vo vzťahu tzv. pauzu. V októbri 2011 ju obžalovaný stretol na zastávke, zaviezol domov, obnovili svoj vzťah, v októbri 2015 vzťah ukončili“, dovolací súd zdôrazňuje, že obsahu spisu zodpovedá, že poškodená X. F. si na hlavnom pojednávaní v rámci tzv. monologickej časti nepamätala presný rok, kedy bola vyhodená z ranča („Viem, že ma vyhodila niekedy na jar, ale ktorého roku neviem.“), pričom až pod vplyvom sugestivity prokurátorkou položenej otázky v rámci odstraňovania rozporov spôsobom nesúladným s Trestným poriadkom prijala ako pravdivý časový údaj o jari 2011.

V tejto súvislosti nie bezvýznamným je i to, že svedkyňa C. F. (matka poškodenej) k momentu, kedy bola poškodená vyhodená z ranča, vypovedala, že to bolo „približne v roku 2010 niekedy na jar“ [bol krásny slnečný deň, tak bola vyhodená poškodená z ranča pani V., kde následne išla s poškodenou pre jej osobné veci (č. l. 479)]. Uvedené sa nachádza aj v odôvodnení rozsudku súdu I. stupňa z 5. augusta 2022 (str. 16).

Navyše aj svedkyňa V. V. časový moment vyhodenia poškodenej z ranča (t. j. kedy malo dôjsť k ukončeniu vzťahu medzi obvineným a poškodenou) odvíjala od veku poškodenej „13 rokov“ (hoci nie s istotou), čomu by však časovo taktiež zodpovedal moment ukončenia tohto vzťahu na jar 2010 (a nie 2011, kedy už bola poškodená vo veku 14 rokov).

V súhrne tak možno konštatovať, že výpoveď svedkyne (poškodenej) X. F. je vo veci najvýznamnejším dôkazom, keďže je jediným priamym svedkom, ktorý vo veci usvedčoval obvineného z inkriminovaného konania (čo napokon konštatoval aj odvolací súd na str. 10 napadnutého rozsudku). Časový moment ukončenia protiprávnosti konania, t. j. či k jej ukončeniu došlo na jar 2010 alebo na jar 2011 má zásadný právno-kvalifikačný význam z pohľadu právneho posúdenia žalovaného skutku podľa § 201 ods. 1 Trestného zákona alebo podľa § 201 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona („po dlhší čas“).

Dovolací súd, ako bolo vyššie uvedené, nie je oprávnený hodnotiť vykonané dôkazy a na výpovede týchto dvoch svedkýň poukazuje len v tej súvislosti, že ani na podklade týchto iných svedeckých výpovedí (než je výpovede poškodenej) nebol dôkazný podklad na ustálenie tohto momentu k jari 2011.

Vzhľadom na uvedené preto dovolací súd konštatuje, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku z pohľadu dovolateľom vytýkaných chýb naplnený bol.

Dovolateľ v kontexte dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku namietal

nezákonnosť odstraňovania rozporov aj pri výsluchoch iných svedkov - G. H., V. V., C. F., Z. M., F. G. a A. K..

Dovolací súd konštatuje, že aj výsluchy týchto svedkov trpia obdobným pochybením v spôsobe vedenie výsluchu v časti odstraňovania rozporov nedodržaním postupu podľa § 264 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku.

Relevanciu tiež dovolací súd priznáva námietke obvineného o nesprávnosti vykonania zápisnice o konfrontácii ako listinného dôkazu, avšak k tomu súčasne odkazuje na odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu (na str. 16), ktorý toto pochybenie konštatoval a pri rozhodovaní na tento dôkaz neprihliadal.

Ostatné dovolacie námietky hodnotí dovolací súd ako neopodstatnené. Pokiaľ ide o oboznamovania fotografie ako listinného dôkazu, s ohľadom na povahu fotografie, ak ide o fotografiu bez textu, už z povahy ju možno oboznámiť napr. umožnením nahliadnuť do nej procesným stranám. V danom prípade pritom nič nebránilo obžalovanému, ani prítomnému obhajcovi na hlavnom pojednávaní z 10. júna 2020, do fotografie nahliadnuť, pokiaľ o to mali záujem, avšak toto právo nevyužili (viď zápisnicu č. I. 570 - obžalovaný aj obhajca „bez pripomienok“). Na vykonanie tohto dôkazu sa pritom nevzťahuje procesný režim upravený v § 270 ods. 2 Trestného poriadku, ktorý sa týka zvukových, obrazových alebo obrazovo zvukových záznamov (ktoré sa vykonávajú na technickom zariadení).

K námietke proti výsluchu obvineného, založenej v podstate na tom, že prokurátorka nebola oprávnená ho konfrontovať s obsahom jeho sťažnosti proti vznesenému obvineniu, dovolací súd uvádza, že obžalovaný má právo sa brániť spôsobom, ktorý uzná za vhodný. Okrem toho, že má právo vypovedať aj nevypovedať, má právo sa vyjadrovať k vykonaným dôkazom, podávať návrhy a žiadosti a vyjadrovať sa akoukoľvek formou k jeho obvineniu, a to aj mimo procesného rámca jeho výsluchu ako obvineného (resp. obžalovaného).

Ide tak o realizáciu práva obvineného na obhajobu, ktorej však na strane druhej zodpovedá povinnosť orgánov činných v trestnom konaní a súdu sa so spôsobom jeho obrany vysporiadať a na túto reagovať. Ak teda obvinený, hoci aj mimo rámca vlastného výsluchu, uvádza konkrétne skutočnosti na svoju obranu, orgány činné v trestnom konaní, resp. súd v súdnom konaní v rámci svojej povinnosti preverovania procesnej obrany obvineného nemôžu byť obmedzené v možnosti kladť obvinenému otázky smerujúce k vysvetleniu jeho vyjadrení produkovaných v rámci vlastnej procesnej obrany (hoci aj v sťažnosti proti uzneseniu o vznesení obvinenia). Túto námietku preto dovolací súd hodnotil ako neopodstatnenú.

Pokiaľ obvinený uplatňoval nad rámec uvedeného dovolacieho dôvodu [§ 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku] aj dovolacie dôvody upravené v § 371 ods. 1 písm. c) a písm. i) Trestného poriadku (teda porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom a nesprávnosť právnej kvalifikácie skutku), z obsahu dovolacej argumentácie je zrejmé, že ide o námietky vecne prepojené, resp. nadväzujúce na už vyššie uvedené pochybenia v rámci vykonávania dôkazov v pôvodnom konaní.

Samotné naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku v sebe zahŕňa aj záver o tom, že pochybeniami pri vykonávaní dôkazov v pôvodnom konaní zo strany súdu došlo k porušeniu jeho práva na obhajobu zásadným spôsobom.

Naplnenie uvedeného dovolacieho dôvodu nepochybne malo vplyv aj na otázku správnosti právnej kvalifikácie zisteného skutku, avšak súčasne je potrebné konštatovať, že naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku znamená procesný návrat veci do pôvodného konania (trestného stíhania) do štádia dokazovania, v dôsledku čoho otázka viny bude vecou ďalšieho konania a dokazovania minimálne v rozsahu týmto rozsudkom konštatovaných procesných pochybení pri vykonávaní dôkazov. Tým aj otázka možnej budúcej právnej kvalifikácie žalovaného skutku je aktuálne otázkou neuzavretou, zostáva otvorená a bude závisieť práve od rozsahu a kvality dokazovania v ďalšom

procesnom postupe, v dôsledku čoho nemožno súčasne (predčasne) konštatovať aj naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

* * *

Podľa § 382a Trestného poriadku dovolací súd môže rozhodnúť aj na neverejnom zasadnutí o dovolaní, ak zistí, že dôvody dovolania, ktoré bolo podané v prospech obvineného, sú zjavne preukázané a je zrejmé, že vytýkané nedostatky povedú k postupu podľa § 386 a § 388 ods. 1.

V zmysle ustanovenia § 386 Trestného poriadku, ak bol dovolacím súdom zistený dôvod dovolania podľa § 371, vysloví rozsudkom porušenie zákona v príslušných ustanoveniach, o ktoré sa tento dôvod opiera (ods. 1). Súčasne s výrokom uvedeným v odseku 1 dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie alebo jeho časť, alebo aj chybné konanie, ktoré napadnutému rozhodnutiu predchádzalo. Po zrušení rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd podľa okolností prípadu zruší aj predchádzajúce rozhodnutie súdu prvého stupňa. Ak je nezákonný len niektorý výrok napadnutého rozhodnutia alebo rozhodnutia súdu prvého stupňa a ak ho možno oddeliť od ostatných, zruší dovolací súd len tento výrok. Ak však zruší hoci len sčasti výrok o vine, zruší vždy súčasne celý výrok o treste, ako aj ďalšie výroky, ktoré majú vo výroku o vine svoj podklad. Zruší aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad (ods. 2).

Podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku dovolací súd po zrušení napadnutého rozhodnutia alebo niektorého jeho výroku prikáže spravidla súdu, o ktorého rozhodnutie ide, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Z týchto dôvodov, spravujúc sa vyššie rozvedenými úvahami a s poukazom na citované zákonné ustanovenia, posúdiac dôvodnosť dovolania obvineného H. V., dovolací súd vyslovil podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku, že z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, rozsudkom odvolacieho súdu bol porušený zákon v § 264 ods. 1, ods. 2, § 132 ods. 2, a § 278 ods. 2 Trestného poriadku v neprospech obvineného; podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu I. stupňa, ako aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad, a podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal súdu I. stupňa, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol, a to spôsobom konkrétne vyjadrením v enunciate tohto rozsudku.

Na tom podklade bude v ďalšom priebehu konania vecou Okresného súdu Žilina, aby rešpektujúc právne závery vyslovené v tomto rozsudku opätovne vo veci konal a rozhodol.

* * *

Vzhľadom na skutočnosť, že dovolací súd zrušil týmto rozsudkom aj výrok o treste odňatia slobody, ktorý obvinený v čase vyhlásenia tohto rozsudku vykonával, bol povinný podľa § 380 ods. 2 Trestného poriadku súčasne rozhodnúť aj o väzbe obvineného.

Dovolací súd pri posudzovaní dôvodnosti, resp. nedôvodnosti vzatia obvineného do väzby primárne zohľadnil povahu pochybenia, pre ktoré zrušoval odsudzujúce rozhodnutie a v jeho rámci aj výrok o práve vykonávanom treste obvineným, čas doterajšieho výkonutohto trestu, keď obvinený trest mu uložený vo výmere 7 rokov vykonáva od 9. marca 2023, čím z právoplatne uloženého (a aktuálne zrušovaného) trestu vo výmere 7 rokov už fakticky vykonal viac ako 1 a pol roka.

Dovolací súd tiež prihliadol na skutočnosť, že obvinený mal v odpise registra trestov okrem aktuálne zrušovaného trestu ešte jeden záznam (rozsudok Okresného súdu Martin z 26. januára 2007, sp. zn. 2T/31/2005 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 31. júla 2008, sp. zn. 3To/104/07), v rámci ktorého bol pre druhovo odlišnú kriminalitu podmienne odsúdený, pričom však toto odsúdenie má aktuálne zahľadené.

Navyše napriek charakteru trestného činu, pre ktoré obvinený v tejto veci stíhaný (delikt sexuálneho charakteru), ani z dokazovania vykonaného v pôvodnom konaní nevyplývajú také konkrétne skutočnosti k osobe obvineného, z ktorých by bolo možné vyvodiť jeho nebezpečnosť jeho pobytu na slobode voči jeho sociálnemu okoliu, či už priamo pre poškodenú, ktorá podávala na obvineného trestné oznámenie až s odstupom rokov po tom, navyše po tom, čo s ním (aj nad rámec súdeného obdobia) neskôr pokračovala vo vzťahu aj vo veku, kedy už uplatňovala vlastnú sexuálnu slobodu bez trestnoprávnej ochrany skutkovej podstaty trestného činu sexuálneho zneužívania, pričom súčasne neboli zistené ani žiadne konkrétne škodlivé následky na jej psychickom zdraví v príčinnej súvislosti s prejednávaným skutkom. Taktiež od času súdeného skutku do nástupu na výkon trestu odňatia slobody v tejto trestnej veci nebolo zistené, ani v intencii dôvodného podozrenia, že by sa obvinený dopustil alebo dopúšťal sexuálnych deliktov voči iným osobám.

Navyše obvinený bol aj v pôvodnom konaní trestne stíhaný na slobode, čo len podporuje záver o aktuálnej nedôvodnosti jeho väzobného stíhania. Dovolací súd preto obvineného do väzby nevzal.

Toto rozhodnutie prijal senát jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.